AGNITA-BOTORCA

Poem de GHEORGHE ZAHARIA

He — hi, surori și frați
Ascultați!
Bărbați și neveste
Vreau să vă spun azi o poveste
Minunată,
Adevărată,
Pe care tinerii noștri au scris-o
Cu tâmăcopul, cu sapa,
Au frământat-o cu noroiul și apa,
Prin viforniți și ploaie,
Prin zăpezi și noroaie,
Pas cu pas,
Fără răgaz, fără popas,
Plăcă', fete — șapte sute —
Pe 'ntrecute, pe 'ntrecute,
Zi și noapte, val-vârtej,
Brigada lui GHEORGHIU-DEJ.

În inima Transilvaniei mocneau pădurile
Și pământul — scoarță de cremene și argilă —
Și îngea avar și surd — și fără milă
Înăbușind între ziduri sticloase —
Energii vârtoase,
Clocotitoare.

Într'o zi, un glas
— Glasul milioanelor de glasuri — a strigat:
Tovarăși,
Fabricile noastre au nevoie de hrană,
Dați-le mană,
Mana pământului nostru!
Dați-le cât mai mult, dați-le fără plată,
Și cu prisos ne vor întoarce ele răsplată!

Scânteia, luată de vânt,
S'a înfipt,
Prin mii de brațe,
În inima Transilvaniei,
Aprinzând vâlvoarea străduinței,
Acolo, tăceri nu mai sînt.
Pădurea, trezită
Murmură,
Freamătă,
Forfotă:
Forfotă ziua de cântec,
Forfotă noaptea, cu bezna 'nțepată de focuri,
De jocuri
— Jocurile muncii pe 'ntrecute,
Băeți și fete — șapte sute. —
Parcă sînt draci,
Parcă sînt vraci
Scormonitori,
Cătători de comori.

Boc, boc, boc, boc!
Pământul surd,
Pământul ud
Se cască, plesnește,
Șanțul crește.
Agnita-i aici,
Agnita-i colo,
Botorca-i colo,
Botorca-i aici.
Distanțele scad, —
Și conducta,
Șarpe de fier și de smoală,
S'afundă și-aleargă,
Se urcă pe stânci,
Coboară în vaduri adânci.
— Agnita-i colo, Botorca-i aici.

Boc — boc, boc, boc!
Și de-odat...
Uriaș ropot de voci

Cutremură brazii, inertele roci:
Ura! — Botorca!
Gazul pornește năvalnic
— Meșter mecanic —
Spre inimile slăbite,
Inimi fără număr,
Care l așteptau — sânge nou și tânăr. —

Boc, boc.. boc... boc!
Agnita-Botorca s'au unit.
Auziți cum bat
Motoarele
— Inimi mari de oțel —
Și la tel
Cum duduie strungul,
Furnalul se 'ncinge,
Fonta e aur, fierul e sânge,
Sfârâie fuse,
Războaiele bat —
Paca — pac — pac, paca — pac, pac!

De ce stați?
Ce ascultați?
Cum?... pe șantierul Botorca
Lucrul nu s'a curmat?
Pe marele șantier tot se aud:
Boca — boc-boc! boca— boc, boca!
Cine spunea, atunci, c'a 'ncetat?
Cine face glume proaste,
Să mi strecoare sarpele 'doielii' între coaste?
Piei din calea mea, necurat spurcat,
Lipitoare și slugă!
Îți pare rău că te alungă?
Agnita Botorca n'au încetat!
Agnita Botorca s'au mutat,
Agnita Botorca peste țară s'au întins,
Inimile noastre de-abia s'au aprins
Și de jur împrejur,

Sute de kilometri în lung
Sute de kilometri în lat,
Auziți cum bat și se sbat
Casmalele,
Ciocanele,
Mistriile,
Rândelele,
Tineretul nostru cum cântă
— S'avântă și cântă —
Auziți cum crește, tot crește,
Vuetul muncii și al tinereții
Clocotul vieții.

Agnita Botorca, grăun te 'ncolțit,
Prima sămânță
Din care va crește bob înmiit;
Agnita-Botorca, flamură vie,
Istorie care de-acuma se scrie,
Steag înflăcărat purtat de milioane de mâni
Peste câmpiile și peste munții noștri bătrâni.

He-hei, țara mea, țara mea...
De când aștept să te văd așa,
Înălțându-te mândră, cu soarele'n mână
Peste comorile tale stăpână!

Auziți cum crește, cum cântă,
S'avântă,
Vuetul muncii și-al tinereții
— Clocotul vieții. —
Unde-mi sunt poeții,
Să vadă fulgerul acesta cum rupe
Negura vremii în două ca pe o pâine,
Și aruncă lumini peste anii de mâine?

Fragmentul pe care-l publicăm face parte dintr'un roman care va fi pus în curând sub tipar, al tov. V. RUSSU-ȘIRIANU.

In acest roman autorul încearcă să surprindă o fază din procesul de transformare sufletească a oamenilor vremurilor de azi.

Un om a smuls Taina fierului

de V. Russu-Șirianu

Frână brusc era să intre într'o căruță de lăptar.

Andrei a ajuns târziu la laborator, după trebile din oraș, își orândui materialul, își pregăti aparatele, în silă.

Toate mișcările lui păreau a spune: „la ce bun!"

Consultă tabloul de temperatur la care lucrase până acum apoi, cu mâna pe grador, determină — ca un fel de auto-zeflemisire — o temperatură pe care o caracteriză, în gând, drept „aiuristică!"

După timpul cuvenit, introduse cu gesturi automate, aproape cu nepăsare, metalul tratat și călit în aparatul „Brunel". Apoi scrise, mare, cu roșu, pe foaia de observație, cifra indicatoare de rezistență mecanică pe care o obținuse în ziua precedentă: 33.

De când lucra tot în jurul ei se învârtise. Simțea parcă o ciudă pe cifra 3!

Manevră aparatul. Aștepta fără nicio tragere de inimă.

„Bimm, bimm, bimm!"

Bila de oțel fin, proectată de dispozitiv, cu o mișcare ca de ghilotină, pocnea parcă în ceață, metalul tratat.

Ascultă, deodată interesat, ciulind urechile ca un câne de vânătoare.

Nu, auzul lui, auzul acela „absolut" de fierar, nu se putea înșela: alt sunet, cu totul altul!

Se ridică brusc, privi arătătorul cadranului indicator de cifre: ca un deget subțire și tremurător, arătătorul oscilă câteva clipe, apoi își luă, vibrând, așezarea în dreptul cifrei 71.

Îl năpădi pe frunte o sudoare rece deși palmele îl frigeau.

71! 71!

Rezistența mecanică a metalului obținut era mai mult decât dublată.

Enorm pentru nădejdea lui.

Însemnă cifra cu mâna tremurândă.

Se mișcă sacadat; îi scăpau interjecții cu glas tare. Nu se recunoștea.

Vroi să alerge dincolo, la Pătrașcu.

Se răsgândi și, pregătind o altă „portie" de metal refăcu experiența.

A doua oară, a treia oară.

Aceeași cifră!

Se sculă ca ameții. Trecu în biroul lui Pătrașcu. Nu putea vorbi îi făcu semn să-l urmeze repede.

Omul cu ochii ca de tac negru, îl măsură scurt, dădu din cap. Pricepuse.

În fața „Brunel"-ului, pe care Andrei îl repuse în funcție, Pătrașcu privi atent cifra de rezistență, consultă foaia de observații precedentă. Apoi întorcându-se spre Andrei, emise un șuerat printre dinți, căută în ochii lui, și-i atinse bărbia cu degetul.

Mai adăugă trei cuvinte:

— Acu, la forje!

Și veni „perioada forjei".

Experiențele executate, în mic, în laborator, treceau în câmpul dur și enorm al realității.

De câte ori intra în forje, Andrei era pătruns cu atâta putere de această măreție, încât trecea prin el ca o cutremurare.

O iubea, din adâncul înfrățirii lui cu tot ce este metal și foc, cu tot ce este simplu și mare.

Pătrașcu venise cu ei și îi pregătise, cu o grije pe care o simțea caldă, prietenească, cele mai bune condiții de lucru. I-l dăduse pe șeful Franz cel mai priceput în materie, și o echipă de muncitori încercați.

Există în munca colectivă, o putere sigură a omului care se integrează cu adevărat într'însa. Andrei era o pildă în această privință.

Nu a fost nevoie nici de discursuri, nici de fățădueli.

Din cele dintâi ceasuri, Franz și echipa făceau corp cu Andrei.

Aceasta se săvârșise de îndată: peste ei și peste el bătea ca un vânt de încredere și simpatie.

Dar iată că fierul, aci, „la el acasă", se purta ca un artici.

Bucățile enorme de metal topit, roșii, roze, albe în incandescent țeseau din cuptorul masiv ca niște hâlci din carnea vreunui monstru quaternar.

Tratate, cu cea mai severă atenție de a o menține constantă, la temperatura-cheie găsită de Andrei, treceau la căldarea de călire, apoi la controlul cu aparatul „Brunel" care în forje era înalt, voluminos, cât un pui de elefant.

În adevăr, năucitor!

Experiențele care reușiseră minunat în mic, la laborator, repetate absolut în aceleași condiții, aci, în mare, dădeau greș!

Fierul moale rămânea fier moale.

Zadarnic se căsnea bila Bruneiului să afle în fier o duritate mărită.

Nimic.

Bila se înfigea adânc în musculatura acestui metal, parcă bleg și nevolnic.

Peste treizeci de experiențe.

Nimic! Eșec total!

Opt luni de trudă zadarnică!

Andrei, repetând la infinit toate datele clare ale logicei, pe care experimentul o nega acum brutal, simțea că-i plesnește ceva, undeva sub oasele frunții.

Își pierduse pofta de mâncare și surâsul lui luminos. Își pierduse somnul.

Franz, înțelept în „d'al de astea" îl mângâia, vorbind de fier: „nebunul"!

— Face „el" pe nebunul, dar

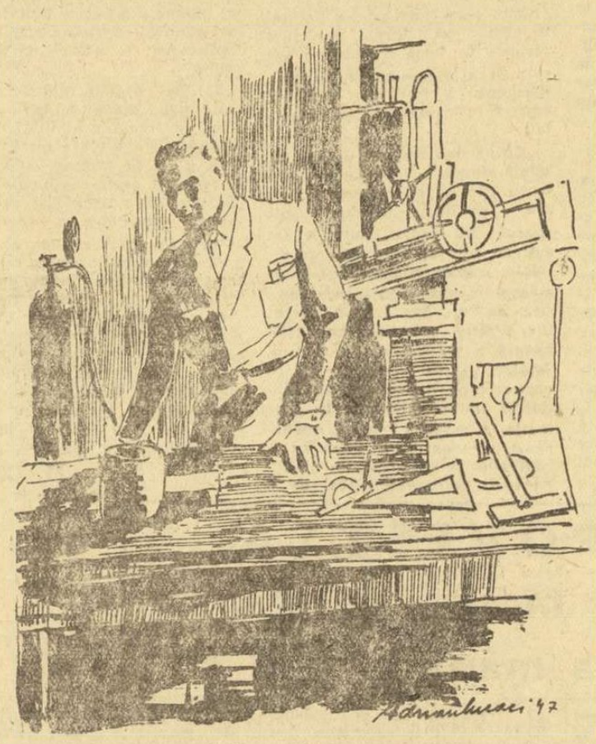

Ilustrație de ADRIAN LUCACI

tot îi dăm noi de hac că doar n'a intrat dracul în el!

Andrei nu-și mărturisea desnădejdea, dar în sinea lui nu mai spera.

Simțea că se îmbolnăvește.

Și iată această dimineață, în care, printr'un cuvânt..

Andrei venise să mai cerce un supercontrol de laborator, cu material utilizat cu două zile mai nainte în forje.

Venise, dar fără convingere.

Așezat pe pervazul care face un fel de brâu peretelui din sala mare privea prin uriașele ferestre de cristal, cerul aprilie, de un azur de acuarelă, întinsul câmpului, verde de tinerețe, spre Dobești, refăcând pentru a suta oară acel raționament absolut care ar fi trebuit să-l ducă la reușită iar nu la înfrângere.

„Ce element îmi lipsește, ce condiție este absentă, în forje, față de cele din laborator? Nici una. Deci, ori sunt eu nebun, ori „el".

„El", era fierul.

Dar plopii, eleganți și svelți se legănau subțiri, profilați pe zare ca niște fete mlădii care mișcă ușor din șoldurile fine.

Dincolo de ei se proecta imaginea ca aburită a Soniei...

„Dece sunt timid, dece sunt slab, când, tocmai pentru ea ar trebui să fiu tare?"

Și răspundea rar și apăsat, gândul în el: „E prea mare depărtarea... e prea mare distanța dintre..."

Brusc, ca svârlit de un resort, se smuci din șale, și o tuli în fuga mare, trântind ușile după el.

În mai puțin de un minut, fu în forje.

„Este prea mare distanța! Da, da!"

Andrei repeta ca într'o aiurea cuvintele care au spart deodată întunericul din el.

Avu o expresie de halucinat. Franz îl privește îngrijorat.

Din pricina lărmilor grozave, Andrei îi urlă în ureche, ca un nebun, sguduindu-l de umeri:

— Distanța prea mare între cuptor și bila de călire! Am găsit: curentul de aer pe traectul ăsta mare, îmi modifică temperatura!

Am găsit! Hai, repede, repede! Înțelegi? Auzi?

Corectarea condiției de călire este ușor de realizat. Micșorarea distanței se va face în grabă.

Oamenii se adună. Franz îi lămurește.

Sub contagiunea frenetică a lui Andrei lucrează cu toții gâfâind, ca prinși de friguri.

După două ore, bucata de metal călită în noile condițiuni, așteaptă pocnitura în cap verdictul „Brunel"-ului.

Andrei, brăzdat la față, pare cu câțiva ani mai bătrân. Își mușcă degetele între dinți.

Câțiva oameni privesc cu gura strâmbată de încordare.

„Bum, bumm, bumm! Bila lovește, arătătorul tremură pe cadran.

Toți ochii sunt un singur ochi.

„Haide!"

72! 72!

Rezistența peste îndoită...!

Andrei s'a așezat pe pământ.

Lui Franz îi tremură ochelarii. Doi inși strigă „I-ha"!

Un ucenic, care a scos bucata de metal din Brunel îi arde, un călcâi:

— Făceai pe sanchiul? Na!

Și-i mai trage un vârf de gheată.

Andrei s'a ridicat cu greu.

Se simțea frânt ca după o boală grea.

Și mângâie, cu palma, bucata de metal, cum mângâi botul unui cal după o cursă lungă.

Fierul a devenit oțel.

Un om a smuls taina fierului.

Cu cuțea pe coastă

de MIHAI BENIUC

Sătul de aur ca o căpușă
De sânge, boerul se plânge,
Mângâindu-se pe gușă,

Că n'are scaun, dar are crampe
Și stă 'n întuneric
Și-aprinde lampe

Și 'ncearcă lacăte și chei.
Un șoarece trece covorul.
Cine-l?

Nu i nimeni, mi s'a părut. Și-atât
Zice boierul cu mâna pe burtă
În care aurul face urît.

Gheorghe, sluga în grădină,
Dă cu cuțea pe coastă.
Boerul suspină.

Dar ceva i se năzare.
Ei! Gheorghe, lasă cositul acum
Și mergi la culcare!

Nu pot, boerule, că abea m'am sculat
Și acuma pe rouă
Trifoiul e bun de tăiat!

Boierul se duce în casă
Și 'ncearcă dânsul să doarmă
Dar nu poate de coasă.

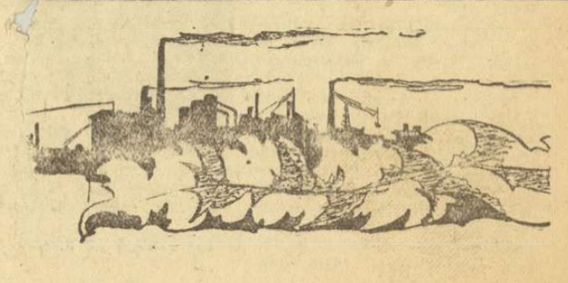

Ce teme noi a adus anul 1947 în literatură

„Vremea nu ne așteaptă"

răspunde maestrul MIHAIL SADOVEANU

Când am simțit că zilele și sunt numărate — și filele calendarului îmi arătau din plin acest lucru — 1947 într'o măreață succesiune de evenimente și mari schimbări mi-a apărut în toată amploarea lui.

Încercați să vă amintiți împreună cu mine. Suntem în prima zi a anului 1947. Acum se desfășoară marea bătălie împotriva foametei. Iată muncitorii din fabrici ce-și strângeau cureaua, dar își duceau la bun sfârșit planurile lor trimestriale. acum revedem eroismul țăranilor moldoveni și inima caldă a țării ce-a bătut alături de dânșii în acele timpuri grele... Se prevede o recoltă normală. Un moment hotărâtor: stabilizarea monetară. Mergem înainte, înainte. Țara pășește pe calea unei democrații de tip nou, cu elan, cu încredere, drumul spre socialism este deschis în fața noastră. An greu, an mare, an hotărâtor pentru poporul român.

Aceste gânduri îmi erau prezente când am pornit să-i întreb pe scriitorii noștri ce cred ei despre temele noui pe care le-a adus în literatură anul 1947.

Publicăm în prima pagină a ziarului nostru, răspunsul marelui prozator al țării *Mihail Sadoveanu*.

Se desprinde din acest elocvent răspuns nu numai faptul că maestrul Mihail Sadoveanu este preocupat de tema actualității în literatură, dar ceeace trebuește subliniat din plin, este unitatea pe care Mihail Sadoveanu o vede între această *actualitate* și *„permanența poporului"*.

Anunțându-ne noul său roman la care lucrează, maestrul M. Sadoveanu ne arată că-l pregătește cât mai grabnic, fără întârziere, fiindcă *„vremea nu ne așteaptă"*. Prin aceste cuvinte Mihail Sadoveanu proclamă un mare adevăr după care opera artistului este valabilă numai atunci când ne descrie viața în plin mers când reflectă lupta omului pentru transformarea societății, ca și pentru propria sa transformare când deschide largi orizonturi asupra perspectivelor de mâine.

Vremea nu ne așteaptă!

Acest lucru măreț ar trebui să fie înțeles de către fie-

O anchetă printre scriitorii noștri

care creator și artist al ființei noastre.

D-na Hortensia Papadat-Bengescu **prima cărcia i-am pus această întrebare, ne-a răspuns fără șovăire, deși părea bolnavă și obosită:** „Casc ochii la tot ce se întâmplă și-mi ascut urechile pentru a nu-mi scăpa nimic".

Colecția „SCÂNTEII" — tablă de materii a viitoarelor mele volume de proză sau de poeme

Poetul Marcel Breslașu, răspunde între altele: „Colecția „Scânteii" ar putea constitui tabla de materii a viitoarelor mele volume de proză sau de poeme! Bătăliile producției, alegerile sindicale procesul maniștilor, revelațiile ansamblelor „C. G. M." și „Flacăra", stabilizarea, repararea Operei Române, Agnita-Botorca, etc.

Un alt poet, Radu Boureanu găsește că „1947 oferă multe teme care să înfățișeze țări și popoare ce sângerează sub securea călăilor fascisti, țări și popoare, care gem sub bocancii trupelor imperialiste, teme care să înfățișeze popoarele și tineretul lor, muncind și reconstruind pentru pace și democrație".

Vintilă Rusu Șirianu declară: „Astăzi, cel ce creiază este fecundat de viață, de om, de societate".

Temele mari, generoase de subiecte noui, n'au lipsit

Poeta Maria Banuș ne-a răspuns următoarele la întrebarea noastră: Temele mari, generoase de subiecte noi, revoluționare, n'au lipsit în cuprinsul anului ce s'a scurs. Ele sunt prezente în conștiința noastră".

Cicerone Theodorescu afară că în acest an, creatorii noștri de artă au abordat o temă nouă: infățișarea realităților din țările vecine și prietene cu regimuri de democrație populară.

Romancierul Ury Benador ne spune: „1947 a confirmat și a adâncit ceeace romancierul trebuia să știe din anii precedenți ce e caracteristic epocii și anume: lupta dintre cele două lumi. Una care moare și una care s'a născut și este în plină triumfătoare creștere".

Geo Dumitrescu, care e tânăr ne declară într'un nestăvilit elan tineresc: „Minierul și ceferistul și țesătoarea își așteaptă epopeia grandioasă a creșterii rodnice, cazna tăcută a plugarului așteaptă imnurile bucuriei și deasupra acestor teme ale elanului ale rodniciei, ale înoirii, tema crâncenă a apărării a luptei împotriva dolarului aducător de moarte, împotriva prevestirilor de război".

Anul primului tractor fabricat în țară

Un alt poet tânăr, Vladimir Colin, ne răspunde de sub ochelarii lui groși: „Anul 1947" a adus rând pe rând „munca eroică a plugarilor noștri, transformarea Balcanilor într'o oază de pace și progres liniștit, darea principalei agenturi a imperialismului anglo-american, apariția eroicelor brigăzi ale tineretului etc teme mari, grandioase pentru scriitori în acest an". Iar Sașa Pană *crede că:* din evenimentele anului 1947, scriitorul român are la îndemână un material foarte bogat pe care să-l folosească. 1947 e anul în care a apărut primul tractor fabricat în România".

*

Din aceste răspunsuri, desprindem (și împreună cu noi toți cititorii) îmbucurătoarea concluzie că mare parte din creatorii noștri au stat înfipți în acest an, în realitățile pământului românesc și ale vremii în care trăesc. Este aici o deosebire fundamentală între scriitorul de eri a cărui operă era o permanentă fugă din fața realității și creatorul de azi, care nu se sfiește să-și declare deschis temele sale.

...Și cum au răspuns scriitorii la aceste teme?

Parte din scriitorii solicitați de noi, ne-au răspuns că această tematică nouă, formulată, impune în conștiința lor, are nevoie de o perioadă de gestație, timp pentru gestația literară: un poet tânăr, Petre Solomon, deși știe „că literatura s'a îmbogățit cu o conștiință nouă, mai limpede a misiunii sale în lupta pentru libertate și democrație" pune ipoteza „roadelor ce se vor culege mai târziu prin căpătarea perspectivei necesare oricărei creațiuni artistice" iar Geo Dumitrescu ne-a amintit despre unele „epopei nescrise".

Ce înseamnă acest lucru? Pentru noi este clar că scriitorul român a depășit o primă treaptă, a făcut un mare și hotărît pas înainte: ancorarea în realitate. Acest lucru nu este deajuns însă. El are datoria de a nu fi în coada acestor lupte în coada elanului creator al maselor. Unii dintre scriitorii noștri au de dat încă o grea luptă cu ei înșiși, împotriva a tot ce este vechi împotriva a tot ce este inerție, rutină și tehnică depășită în creația lor. Scriitorul trebue să și făurească noui unelte de lucru corespunzătoare societății și culturii noi, pe care el trebue s'o creeze alături de întregul popor al țării. Mergând mai departe, noi credem că el are misiunea de a fi port-drapelul marilor idealuri ale poporului, de a fi cântărețul vremii în plină mișcare și prefacere, de a fi interpretul perspectivelor de mâine. Mihail Sadoveanu, a spus-o: „Vremea nu ne așteaptă!" Nici un scriitor să nu uite acest mare adevăr.

*

***Poetul A. Toma** (care în vremurile grele de asuprire a avut viziunea avântului e roic și optimist al tinereții, cu mult înainte de a fi existat un șantier de felul celui dela Agnita Botorca)* **Zaharia Stancu, Ion Călugăru, M. Davidoglu, Radu Boureanu, Ury Benador** *(în romanul anti imperialist la care lucrează acum:* **„Mister Harry, domnul Emil și ceilalți domni și misteri") Eugen Jebeleanu, Maria Banuș** *(în piesa* **„Revelion" Cicerone Teodorescu, Sașa Pană, Eusebiu Camilar** *(în romanul pe care-l pregătește:* **„Negura") Vintilă Rusu Șirianu** *(în „Așa au iubit ei") D. Corbea, Liviu Bratoloveanu, Aurel Baranga iată numai câțiva din creatorii noștri care au tradus sau traduc în fapte realitatea imediată. Să adăugăm acestor nume consacrate, noua generație de prozatori și de poeți, care în paginile revistelor și ale suplimentelor literare cântă și descriu mărețele fapte ce se desfășoară sub ochii noștri și ne vom da seama că cea mai mare parte a scriitorilor noștri luptă, cu condeiul în mână dând tonul vremurilor prezentului, valoare nouă și pornindu-le la drum vibrant ca să dinamizeze mulțimile" cum așa de grăitor ne mărturisește poetul Radu Boureanu.*

Victor Nămolaru